

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ІВАНА ФРАНКА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ
І ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ
В УКРАЇНІ

Матеріали XIII регіональної
науково-практичної конференції

(8-9 лютого 2007 р.)

Львів 2007

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на XIII регіональну науково-практичну конференцію "Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні", яка буде проводитись на базі юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка 8-9 лютого 2007 року. Тези доповідей і повідомлень подані в авторському варіанті.

Матеріали доповідей та повідомлень представлені викладачами й аспірантами вищих навчальних закладів України, Республіки Білорусь, Російської Федерації, Грузії та Республіки Польщі, що засвідчує прагнення до співпраці юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка з іншими юридичними навчальними закладами.

Редакційна колегія:

- доц. А.М. Бойко,
- доц. В.М. Бурдін (відп. секретар),
- проф. П.М. Рабінович (голова),
- проф. В.М. Коссак,
- проф. В.Т. Нор,
- проф. П.Д. Пилипенко,
- доц. Л.В. Бориславський,
- проф. Б.Й. Тищик

Наукове редагування:

- доц. В.М. Бурдін

Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали XIII регіональної науково-практичної конференції. 8-9 лютого 2007 р. – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2007. – 629 с.

ЗНАЧЕННЯ МІНІМАЛЬНОГО СТРАХОВОГО ВНЕСКУ ПРИ ОБЧИСЛЕННІ СТРАХОВОГО СТАЖУ

Кучма О.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Страховим стажем відповідно до чинного законодавства є період (строк), протягом якого особа підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню та за який щомісяця сплачені страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок.

Тобто, однією з визначальних умов зарахування періоду трудової діяльності до страхового стажу є сплата страхового внеску не менше мінімального. Розглянемо детальніше значення мінімального страхового внеску при обчисленні страхового стажу.

Відповідно до ст.1 Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” мінімальний страховий внесок – це сума коштів, що визначається розрахунково як добуток мінімального розміру заробітної плати на розмір страхового внеску, встановлених законом на день отримання заробітної плати (доходу).

Законом України “Про Державний бюджет України на 2006 рік” з 01 грудня 2006 року встановлено мінімальну заробітну плату у розмірі 400 гривень на місяць. Відповідно до Закону України “Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування” страховий внесок, який має сплачуватися за найману особу до Пенсійного фонду становить 33,8 відсотки від заробітку особи. Таким чином, мінімальний страховий внесок за місяць, починаючи з січня 2006 року, складатиме: $400 \times 33,8\% = 135,2$ (грн.).

Ще однією з умов зарахування періоду трудової діяльності до страхового стажу, яка впливає з визначення терміну “мінімальний страховий внесок”, є те, що розмір внеску, сплаченого за особу, враховується за кожен місяць окремо, незалежно від того у якому розмірі був сплачений страховий внесок у попередньому чи наступному місяці. Тому, якщо, наприклад, особа йде на 29 днів (протягом одного місяця) у відпустку, “відпускні” їй нараховують і виплачують за відпускний період у попередньому місяці, відповідно, страховий внесок до Пенсійного фонду за цю особу теж буде сплачено у попередньому місяці з заробітку, у який врахують і “відпускні”. У наступному місяці у особи є 1-2 робочих дні, і заробіток, нарахований за ці дні, у переважній більшості працівників буде меншим від мінімальної заробітної плати, відповідно, внесок за цей місяць буде меншим від мінімального страхового внеску. У даному випадку або особі обчислюють неповний місяць страхового стажу з розрахунку фактично сплаченого страхового внеску по формулі $ТП = Кст \times (Св:В)$, де ТП – тривалість періоду, що зараховується до страхового стажу та визначається для кожного місяця (не більше кількості календарних днів у місяці), Кст – кількість календарних днів у місяці, В – мінімальний страховий внесок за відповідний місяць, Св – сума фактично сплачених страхових внесків за відповідний місяць, або особа здійснює доплату до мінімального страхового внеску і їй враховують повний місяць до страхового стажу.

Для зарахування неповного місяця роботи до страхового стажу як повного місяця особи, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню та особи, які беруть добровільну участь у загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванні подають до органів Пенсійного фонду за місцем призначення пенсії заяву, у якій зазначається бажання доплатити за місяці, де страховий внесок є меншим за мінімальний розмір страхового внеску. Працівник відділу надходження доходів на підставі даних персоналізованого обліку складає повідомлення-розрахунок із визначенням сум доплати по періодам, за які застрахована особа бажає здійснити доплату, надсилає до заявника, який повинен у десятиденний термін від дня одержання повідомлення здійснити доплату.

На наш погляд, доцільно передбачити у законодавстві обов'язок роботодавця повідомляти найманого працівника про наявність у нього неповних місяців страхового стажу.

Варто зазначити, що для окремих категорій застрахованих осіб застосовується різний розмір мінімального страхового внеску. Так, для найманих працівників платників фіксованого сільськогосподарського податку, розмір мінімального страхового внеску становить 33,8 відсотка від суми фіксованого сільськогосподарського податку; для фізичних осіб – СПД платників фіксованого, єдиного податку, на загальних підставах, членів сім'ї фізичної особи – СПД, осіб, які беруть

добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, осіб, які забезпечують себе роботою самостійно, займаються адвокатською, нотаріальною та творчою діяльністю розмір мінімального страхового внеску становить 31,8 відсотка від одержаного доходу за місяць; для осіб, які отримують допомогу у період догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку розмір мінімального страхового внеску становить 33,8 відсотка від розміру допомоги, яка виплачується по догляду; для найманих працівників-інвалідів, крім працівників платників фіксованого сільськогосподарського податку, розмір мінімального страхового внеску становить 6 відсотків від заробітку особи.

Законом України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" ст.18 п. 6 зазначено, що законодавством не можуть встановлюватися пільги з нарахування та сплати страхових внесків або звільнення від їх сплати.

Законодавча колізія склалася із платниками єдиного та фіксованого податків.

З 01.01.2004 року вони мали сплачувати за своїх найманих працівників внески на загальних підставах відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", але в той же час не внесені зміни до Указу Президента "Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва" щодо вилучення положень, які стосуються спрямування частини коштів податку до Пенсійного фонду України.

Таким чином, платники, що перебували на спрощеній системі оподаткування з січня 2004 року і у наступних місяцях (до внесення змін до Указу Президента) підлягатимуть подвійному оподаткуванню.

Пенсійний фонд України і Державний комітет з питань регуляторної політики та підприємництва свої позиції щодо законодавчої колізії виразили у листах 373/14 від 16.01.2004 р. та №51 від 10.01.2004 р. відповідно.

Так, Пенсійний фонд у своїх роз'ясненнях зазначає, що суб'єкти підприємницької діяльності, які обрали спрощену систему оподаткування, до законодавчого врегулювання ситуації, за умови, якщо з єдиного (фіксованого) податку частка, яка перераховується до Пенсійного фонду, буде меншою, ніж мінімальний страховий внесок на працівників цього суб'єкта (приватного підприємця), повинні доплачувати до мінімального страхового внеску. Наприклад, фірма – платник єдиного податку сплачує до ДПА єдиний податок у сумі 1000 грн., відповідно до Указу Президента №727 до Пенсійного фонду перераховується 42% від суми єдиного податку, що складає 420 грн. На фірмі працює 10 осіб, мінімальний страховий внесок за кожного працюючого складе $400 \times 33,8\% = 135,20$ грн., за всіх працюючих відрахування мають скласти 1352 грн. ($135,20 \times 10 = 1352$). В даному випадку фірмі необхідно здійснити доплату у розмірі 763 грн. ($1183 - 420 = 763$). Але слід звернути увагу на те, що, навіть при доплаті до мінімального страхового внеску, працюючому буде зараховано страховий стаж у повному розмірі, але заробітну плату для обрахунку пенсії особа зможе взяти за звітний місяць тільки 400 грн., оскільки внесок сплачено саме з цієї суми.

Державний комітет з питань регуляторної політики та підприємництва в своєму листі зазначає, що основним документом, який регулює діяльність суб'єктів господарювання, що знаходяться на спрощеній системі оподаткування є Указ Президента, який звільняє їх від сплати податків і зборів, в тому числі і до Пенсійного фонду.

На нашу думку, необхідно терміново внести зміни до згаданого Указу Президента, що буде гарантувати найманим працівникам платників єдиного та фіксованого податків сплату за них внесків у розмірі, не меншому мінімального, та зарахуванню, відповідно, повних місяців роботи до страхового стажу.

Вважаємо, що на час до законодавчого врегулювання ситуації приватні підприємці, що перебувають на спрощеній системі оподаткування, а також і юридичні особи – платники єдиного та фіксованого податків можуть або сплачувати податок, з якого йде певний відсоток до Пенсійного фонду та відраховувати до Пенсійного фонду внески на загальних підставах, відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" або здійснювати відрахування за найманих працівників згідно роз'яснень Пенсійного фонду. Крім того, відповідно до роз'яснень Пенсійного фонду України з метою уникнення подвійного оподаткування при сплаті страхових внесків фізичними особами – суб'єктами підприємницької діяльності та юридичними особами, які обрали спрощену систему оподаткування, за найманих працівників, сума коштів, що спрямовується до Пенсійного фонду у вигляді частини ставки єдиного або фіксованого податків за цих працівників, буде зарахована в рахунок сплати страхових внесків.